

Република Србија
ВРХОВНИ СУД СРБИЈЕ
Рев 66/06
08.02.2006. година
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд Србије у Београду, у већу састављеном од судија: Војимира Цвијовића, председника већа, Браниславе Апостоловић, Јованке Кажих, Миломира Николића и Мирјане Грубић, чланова већа, у парници тужилаца АА и ББ, које заступа адвокат АБ, против тужене Републике Србије, коју заступа Републички јавни правобранилац и тужене државне заједнице Србија и Црна Гора, коју заступа Генерални секретаријат Савета министара, ради накнаде нематеријалне штете, одлучујући о ревизији тужене државне заједнице Србија и Црна Гора изјављене против пресуде Окружног суда у Београду Гж. 3979/05 од 31. маја 2005. године, у седници већа одржаној 8. фебруара 2006. године, донео је

П Р Е С У Д У

ОДБИЈА СЕ ревизија тужене државне заједнице Србија и Црна Гора изјављена против пресуде Окружног суда у Београду Гж. 3979/05 од 31. маја 2005. године.

О б р а з л о ж е њ е

Пресудом Првог општинског суда у Београду П.2236/04 од 30.12.2004. године ставом I изреке делимично је усвојен тужбени захтев и обавезане су првотужена и друготужена да тужиоцима солидарно исплате, на име накнаде нематеријалне штете, износ од по 500.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 30.12.2004. године па до исплате. Ставом II изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев тужилаца за исплату износа од још по 400.000,00 динара до тражених износа од по 900.000,00 динара, а преко досуђених износа од по 500.000,00 динара, са припадајућом каматом. Ставом III изреке тужба тужилаца у делу у коме је тражено да суд обавезе првотужену и друготужену да, на име новчане накнаде нематеријалне штете претрпљене услед повреде права личности, свака према својим надлежностима поступе у складу са одлуком Комитета против тортуре УН бр. 113/1998 од 11.5.2001. године, на тај начин што ће покренути, а затим и спровести, једну свеобухватну непристрасну истрагу везану за основане тврдње о полицијској бруталности као могућем узроку смрти ВВ, а сходно резултатима истраге, тужиоцима обезбедити делотворан правни лек за претрпљене повреде и о свему известити Комитет против тортуре УН, одбачена је као недозвољена. Ставом IV изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев у делу у коме је тражено да суд обавезе првотужену и друготужену да о свом трошку објаве пресуду у дневном листу "ГГ". Ставом V изреке обавезане првотужена и друготужена да тужиоцима солидарно плате на име трошкова парничног поступка износ од 132.500,00 динара.

Одлучујући о жалби тужене Републике Србије и тужене државне заједнице Србија и Црна Гора, Окружни суд у Београду је пресудом Гж.3979/05 од 31.5.2005. године жалбе одбио као неосноване и првостепену пресуду потврдио у I и V ставу изреке.

Против пресуде Окружног суда у Београду тужена државна заједница Србија и Црна Гора је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права.

Тужиоци су поднели одговор на ревизију и предложили да се ревизија као неоснована одбије.

Врховни суд је испитао побијану пресуду у смислу чл. 386. раније важећег ЗПП-а, који се на основу чл. 491. ст. 1. и 4. ЗПП-а ("Службени гласник РС", бр. 125/04) примењује у случају када је пре његовог ступања на

снагу донета првостепена пресуда или решење којим се поступак пред тим судом окончава, као и кад се одлучује о ревизији изјављеној против правноснажне пресуде другостепеног суда у поступку који је покренут пре почетка примене новог ЗПП-а и нашао да ревизија тужене државне заједнице Србија и Црна Гора није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из чл. 354. ст. 2. тач. 11. ЗПП-а на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Разлози ревизије о погрешној примени материјалног права нису основани.

Према утврђеним чињеницама син тужилаца, сада пок. ВВ, преминуо је дана 12.2.1995. године, што је констатовао лекар хитне помоћи који је изашао на лице места и истовремено летимичним прегледом установио да је покојник имао повреду у пределу левог уха, отворени прелом бутне кости десне стране, а обзиром на положај леве ноге могући прелом и на тој нози. Обдукцију је извршио ДД и у записнику навео закључак да је смрт ВВ насилна, проузрокована падом на тврду подлогу због чега су наступили преломи и разарања мозга што је условило моменталну смрт. Стални судски вештаци – специјалисти за судску медицину ЋЋ и ЕЕ су, на захтев тужилаца, проучили поменути обдукциони записник ДД и закључили да није урађен по принципима судско-медицинске науке и праксе, да је површан, штур, непотпун и контрадикторан, посебно у делу налаза и закључка о узроку смрти, након чега је обдуцент упутио допис Окружном јавном тужилаштву у Шапцу, у коме је, између осталог, навео да он сам није специјалиста судске медицине, већа паталогije и да у циљу отклањања евентуалних грешака сагласан је да се изврши ексхумација и експертиза леша пок. ВВ и то од стране судско-медицинских стручњака из установа у Београду, ради што тачнијег утврђивања узрока смрти. Ексхумација и експертиза леша није извршена, већ је Окружни суд у Шапцу решењем Кв. 138/96 од 29.8.1996. године нашао да нема места спровођењу истраге против окривљених ЖЖ за кривично дело убиства, ЗЗ и ИИ због кривичног дела непријављивања кривичног дела и учиниоца и кривичног дела помоћи учиниоцу после извршеног кривичног дела, ЈЈ због кривичног дела давања лажног исказа и кривичног дела спречавања доказивања, КК због кривичног дела спречавања доказивања и ЛЛ због кривичног дела спречавања доказивања и фалсификовања службене исправе, одлучујући о захтеву оштећених као тужилаца АА и ББ, који су тужиоци у овој парници. Жалба против тог решења одбијена је као неоснована и првостепено решење потврђено решењем Врховног суда Србије Кж. II 650/96 од 20.10.1996. године. Тужиоци су поново покушали да покрену поступак подношењем непосредне оптужнице против истих окривљених, која је одбачена као недозвољена решењем Окружног суда у Шапцу Кв. 18/97 од 10.2.1997. године, а жалба против тог решења одбијена је као неоснована решењем Врховног суда Србије Кж. II-196/97 од 18.3.1997. године. Како су на описани начин тужиоци исцрпели правна средства пред домаћим судовима поднели су дана 22.7.1998. године, појединачну представку Комитету против тортуре УН, у којој су навели да су органи СРЈ, односно РС, у конкретном случају прекршили више обавезујућих одредаба из Конвенције против тортуре, нарочито одредбе чл. 12. и чл. 13. поменуте Конвенције, те да су све радње предузете у циљу расветљавања критичног догађаја – околности под којима је њихов син преминуо потекле од њих самих, а не од стране надлежних државних органа који су по закону били дужни да читав инцидент детаљно истраже. Даном 30.4.1999. године Комитет против тортуре УН донео је одлуку о процесној прихватљивости представке, а даном 11.5.2001. године и коначну одлуку у меритуму којом у целости прихвата основаност представке овде тужилаца и констатује да су органи СРЈ пропустили да свеобухватно, благовремено и непристрасно истраже основане тврдње о полицијској бруталности као о могућем узроку смрти ВВ, чиме је СРЈ, као држава потписница Конвенције против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни или поступака прекршила своје обавезе предвиђене чл. 12.-13. Конвенције, у односу на чл. 2. и чл. 16. Конвенције. Комитет је стао на становиште да утврђивање кривице лица која су наводно починила акт тортуре или полицијске бруталности не потпада под његов мандат, због чега се у конкретном случају није изјаснио о питању постојања тортуре, односно злостављања, док је у односу на повреду чл. 14. нашао, да због неспровођења одговарајуће истраге, није било могуће одредити да ли је било повређено право оштећених, овде тужилаца, на накнаду штете. Истом одлуком Комитет је позвао државу потписницу да овде тужиоцима обезбеди делотворан правни лек за претрпљене повреде, спроведе ефикасну и свеобухватну истрагу којом ће расветлити све околности везане за критични догађај и да у року од 90 дана о свим предузетим корацима у том правцу обавести Комитет.

На основу тако утврђених чињеница, правилно су обавезане тужена Република Србија и тужена државна заједница Србија и Црна Гора да тужиоцима солидарно надокнаде нематеријалну штету због повреде права личности.

Тужена државна заједница Србија и Црна Гора у ревизији истиче, да су нижестепени судови погрешно применили материјално право обавезујући државну заједницу да солидарно са туженом Републиком Србијом тужиоцима надокнади штету, јер из утврђених чињеница произилази да је до штетног догађаја дошло радњама органа Републике Србије, а да органи државне заједнице, нису имали било каква сазнања

о истом, нити ингеренције за поступање.

Наводи у ревизији тужене државне заједнице нису основани, јер тужиоци имају право на накнаду нематеријалне штете због повреде права личности, која повреда је у узрочној вези са неспровођењем све обухватне, благовремене и непристрасне истраге, којом би се расветлиле све релевантне околности у вези смрти сина тужилаца, након које, би, по потреби, могли бити покренути и одговарајући поступци против лица за које би се евентуално утврдило да су одговорна.

Указом о проглашењу Закона о ратификацији Конвенције против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни и поступака проглашен је захтев о ратификацији Конвенције против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни и поступака који је усвојила Скупштина СФРЈ на седници Савезног већа 20. јуна 1991. године. Чланом 1. Закона о ратификацији Конвенције против тортуре и других сурових, нељудских и понижавајућих казни и поступака ратификована је Конвенција против тортуре и других сурових, нељудских, нељудских и понижавајућих казни и поступака усвојена 10.12.1984. године у Њујорку. Чланом 2. наведене Конвенције предвиђено је да свака држава чланица преузима законске, административне, судске и друге ефикасне мере како би спречила извршење аката тортуре на територији под њеном јурисдикцијом. Чланом 12., 13. и 14. Конвенције предвиђено је да свака држава чланица се стара да надлежни органи неодложно изврше непристрасну истрагу сваки пут када постоје оправдани разлози да се посумња да је акт тортуре извршена на територији под њеном јурисдикцијом. Свака држава чланица обезбеђује сваком члану који тврди да је био подложен тортури на некој територији под њеном јурисдикцијом право да се жали надлежним органима сопствене државе која ће неодложно и непристрасно испитати случај. Предузеће све мере ради обезбеђења заштите лица која се жале и лица као сведока сваког лошег поступања или било каквог застрашивања због поднесене жалбе или било какве дате изјаве. Свака држава чланица у свом правном систему гарантује жртви након акта тортуре права добијања накнаде и право на одговарајуће обештећење укључујући и средства потребна за њихову што потпунију рехабилитацију, у случају смрти жртве акта тортуре имаоци те жртве полажу право на обештећење. Чланом 3. Закона о ратификацији Конвенције против тортуре и други нељудских или понижавајућих казни и поступака предвиђено је, Скупштина СФРЈ даје следећу изјаву: Југославија признаје у складу са чл. 21. ст. 2. Конвенције надлежност Комитета против тортуре да приме и размотри саопштење у којима једна држава чланица тврди да друга држава чланица не испуњава своје обавезе на основу ове Конвенције. Југославија признаје у складу са чл. 22. ст. 1. Конвенције надлежност Конвенције против тортуре за пријем да размотри саопштење које им достављају појединци или достављени у име појединаца који су под њеном јурисдикцијом и који тврде да су жртве кршења одредаба Конвенције од стране неке државе чланице.

Неспровођење истраге на описани начин представља пропуст у раду државних органа и то надлежног суда, јавног тужилаштва и полиције Републике Србије, за чије пропусте у раду одговара Република Србија, па је Република Србија и обавезана да тужиоцима надокнади насталу нематеријалну штету. Исти наведени државни органи РС су у спорном периоду били под јурисдикцијом СРЈ, због чега је она била дужна да се стара да надлежни органи неодложно изврше непристрасну истрагу сваки пут кад постоје оправдани разлози да се посумња да је акт тортуре извршен на некој територији под њеном јурисдикцијом сходно чл. 12. цитиране Конвенције, што је пропустила да учини и пре сазнања, као и након сазнања за конкретан догађај, које је сазнање уследило најкасније кроз учешће у поступку који је вођен пред Комитетом против тортуре УН, сходно чл. 22. цитиране Конвенције, по представци тужилаца уз учешће правног претходника друготужене поводом предметног догађаја, као државе потписнице Конвенције против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни или поступака. Чланом 10. и 16. Уставне повеље државне заједнице Србија и Црна Гора ("Службени лист Србије и Црне Горе", бр. 1/2003), прописано је да се одредбе међународних уговора о људским и мањинским правима и грађанским слободама које важе на територији Србије и Црне Горе непосредно примењују те да, ратификовани међународни уговори и опште прихваћена правила међународног права, имају примат над правом Србије и Црне Горе и правом држава чланица.

Како је одлуком Комитета против тортуре УН утврђено да је СРЈ повредила више одредаба из Конвенције против тортуре, а одредбом чл. 63. Уставне повеље су сва права и обавезе СРЈ прешле на Србију и Црну Гору, у складу са Уставном повељом, те како се државна заједница Србија и Црна Гора обавезала да ће испуњавати све обавезе које произилазе из међународних уговора у којима је државна заједница страна уговорница као и да су међународни уговори, који су потврђени и објављени, саставни део унутрашњег правног поретка и као такви правно обавезујући, то стоји и одговорност државне заједнице да тужиоцима солидарно са Републиком Србијом накнади нематеријалну штету због повреде права личности.

Тужиоцима је правилно на основу одредбе чл. 200. ст. 1. и 2. Закона о облигационим односима досуђена накнада нематеријалне штете због повреде права личности, јер тужиоци као родитељи покојног ВВ трпе интензивне душевне болове због немогућности да преко надлежних државних органа утврде узрок смрти свог сина.

На основу изложеног а применом одредбе чл. 393. ЗПП-а ревизија је одбијена као неоснована.

Председник већа-судија,
Војимир Цвијовић, ср

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Мирјана Војводић

МЗ